

Mener Ungdata gir et nyansert bilde

Anders Bakken, leder for Ungdatasenteret, er ikke enig i at undersøkelsen deres gir et uriktig bilde av hvordan unge jenter har det.

TEKST

Per Olav Solberg

PUBLISERT 5. februar 2018

Bakken har holdt på med kvantitative undersøkelser rettet mot ungdom siden midten av 90-tallet, og han mener at dagens Ungdata-spørreskjema, som ble standardisert i 2010, dekker over mange temaer på en nyansert måte. Bakken understreker at psykisk helse-delen av undersøkelsen kun utgjør en liten del.

– Mange andre spørsmål i undersøkelsen er også opptatt av hvordan ungdommen har det; vi spør om trivsel på skolen, om vennsrelasjoner, om forholdet til foreldrene, for å nevne noe. Jeg synes det blir litt ensporet å kun ta for seg psykisk helse-delen av undersøkelsen, slik Schille-Rognmo har gjort. Dette er en helhet, sier Bakken.

– *Men det er vel psykisk helse-delen av undersøkelsen som ligger til grunn for Ungdatas konklusjon om at en av fire jenter har depressive symptomer? Hvordan vet man dette, når man i samme spørsmål blander sammen hverdagsbegrepet «trist» med det kliniske uttrykket «deprimert»?*

– Denne delen av spørreskjemaet har som formål å finne ut om ungdommer sliter med psykiske plager. Jeg tror ikke ungdom skiller mellom deprimert og trist, de er ikke så inne i diagnostiske begreper. Slik vi har tenkt, gir ulike begreper i ulike spørsmål farge til hverandre, slik at det blir lettere å forstå hva som menes. Vi har seks spørsmål i undersøkelsen som skal avdekke det vi kaller «depressive symptomer», det er dermed svarene på alle disse seks spørsmålene til sammen som avdekker eventuelle depressive symptomer.

– *Kan det likevel hende at svarene overtolkes mot «depressive symptomer», mens man egentlig befinner seg i et normalitetslandskap: Det er vanlig å ha det tøft i ungdomstiden?*

– Jeg mener helt klart at vi befinner oss i et normalitetslandskap her. Det er vanlig for ungdom å ha det tøft i perioder, og noen reagerer på slike tøffe perioder med de symptomene vi fanger opp, som søvnproblemer og bekymringer. Trolig handler mesteparten av de plagene ungdommene rapporterer om, nettopp om slike tidvise problemperioder. De er likevel ikke mindre alvorlige av den grunn for dem det gjelder,

og for noen vil det gå utover hverdagsfungering. Økningen vi finner, *kan* handle om at ungdomstiden for flere har blitt tøffere enn det den var før – eller at det er flere ungdommer i dag som reagerer med å ta problemene innover seg istedenfor å ta dem mer ut. Atferdsproblemer, kriminalitet og rus er eksempler på områder som har hatt en betydelig nedgang over tid.

– *Hva tenker du om samfunnsfortellingen om at vi har fått en generasjon av unge jenter som sliter psykisk? Kan denne fortellingen bidra til at flere jenter krysser av på depressive symptomer?*

– Man kan ikke avvise en slik forklaring, men samtidig er jeg ikke sikker på om ungdommer flest har fått med seg dette narrativet, og om de blir påvirket av det. Det som *er* en reell diskusjon, er om ungdom rapporterer på andre måter nå enn før. Det er liten tvil om at vi de siste årene har fått en større åpenhetskultur knyttet til psykisk helse. Det kan påvirke hvordan ungdom svarer. Kanskje er de ærligere og svarer sannere i dag? Hvis det er tilfellet, er det ikke sikkert flere unge jenter har depressive symptomer nå enn før. Men hvorvidt det er slik, er vanskelig å finne ut.

– *Ungdata har gått relativt høyt på banen og slått alarm knyttet til at så mange unge jenter har depressive symptomer. Burde man vært litt mer ydmyk, i og med at det finnes andre potensielle forklaringer på økningen enn at det har vært en reell økning?*

– Dette får nesten andre svare på. Men vi syntes det var viktig å være tydelige på økningen og formidle vår bekymring. Ungdata-undersøkelsen brukes i over 400 kommuner, og vi får svært få tilbakemeldinger på at tallene vi presenterer, er på tvers av de erfaringene helsearbeidere i kommunene har. Hadde vi fått flere tilbakemeldinger som går på tvers av det vi har funnet ut, ville vi vært mer varsomme med å være så tydelige på våre funn, avslutter Bakken.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 56, nummer 2, 2018, side

TEKST

Per Olav Solberg, redaksjonssjef